
Ateneu Barcelonès

**TERTÚLIA DITIRÀMBICA sobre
TEMES HUMANS**

**FILOSOFIA CASUAL
a partir de PEL·LÍCULES,
GRAFISMES o DISPARADORS
ESTRANYS**

**ETNOLOGIA DE L'ESPANYA PROFUNDA,
CAÑÍ I CHELF; PERVIVÈNCIA DEL
FRANQUISME SOCIOLÒGIC; MASCLISME
(TRANSMUTAT EN FEMELLISME, SI
CONVÉ), RACISME, FEIXISME; ESPANYA
NEGRA; FOLCLORE DE *LOS TOROS*, *EL
FARY I LA FARAONA*; MISÈRIA I
INCULTURA (DE LA ESO); EL PATI
CONTEMPORANI DE MONIPODIO; *IMPERIO
Y PICOLETOS. CHANCHULLOS POLÍTICOS
EN EL TRIBUNAL SUPREMO***

TORRENTE

TEMA 15: APROXIMACIÓ SORNEGUERA A LA ESPAÑA INMORTAL:

De la mà de Santiago Segura: *Torrente, el brazo tonto de la ley* (1998), amb alguna al·lusió al *Beso de Rubiales* i al *Cameo per l'Arc de Triomf de Puigdemont*

Xavier Cabús

Parlem de la pel·lícula que ens servirà d'inspiració: *Torrente*. No és fàcil mirar-se-la amb simpatia: *Torrente*: un anti-heroi covard i fatxenda alhora, d'aspecte llardós, brut, masclista, racista, espanyolista de bandereta al rellogge, hooligan de l'Atlético i fan del Fary; que dóna de menjar les sobres a son pare minusvàlid i l'explota fent-lo demanar almoïna per les cantonades, que roba calces brutes per poder-les ensumar, un quasi analfabet, amic de les armes i de la prepotència policial, gran seguidor de Franco i de Roberto Alcázar...

Espanya profunda.

Un subjecte impossible al qual, en canvi, els que hem hagut de mamar de la veïna cultura podem reconèixer-hi immediatament com un arquetip que fa justícia, posats en el mirall còncau de la sàtira, a una munió de "tipus" espanyols: els subjectes que, de sempre, ha reflectit l'espanyolada clàssica, des de Berlanga a Escrivá...

Per reconèixer-hi què? Una línia coherent, perdurable i tenaç d'actituds davant la vida, de creences i expectatives, exagerades i satiritzades en la visió de Segura, però, pel broc gros, compartides per molts habitants d'aquesta pell de brau: històricament, els personatges de Quevedo i Valle Inclán —Monipodio i Max Estrella, tots dos pòls—, representants respectivament de la España del XVII (*la España donde no se ponía el Sol*) i de *la España que me*

duele (la del 98), la que havia d'*españolizar* Europa —paraula d'Unamuno— Una singularitat que ho empastifa tot, i que, des de la història recent, es mostra com la pervivència del franquisme sociològic amb tots els tics, una mentalitat tan perdurable —la *derecha sin complejos* de Canal 13— com es va demostrar després del triomf catastròfic entre el 2011 i el 2018 d'un partit d'opereta —de sarsuela— tal com ho és el PP —el partit de la diputada Andrea Fabra (la filla del Fabra de l'aeroport sense avions de Castelló, on s'hi va fer erigir una estàtua) cridant en el Congreso “que se jodan” en parlar dels aturats (un personatge d'esperpent), i del *vocezueta* Cristobal Montoro (Javier Marias *dixit*) rient-se de l'impossible dels *hombres de negro* entrant en el país de la *Champions league*, i permetent que es regalés directament als fons voltors el patrimoni expropiat pels bancs als titulars de les hipoteques *subprime* del 2008, insensible a com s'estava propiciant la crisi d'habitatge que avui és el problema *number one*—. Els mateixos que van aplicar el 155 a Catalunya posant la histriònic-esperpèntica Soraya a la presidència impostada de Catalunya. El partit d'un Mazón esporgant els còmics catalans de les biblioteques, el paio de la dana.

Hereus d'aquesta tipologia de personatges són també *chaqueta cernida* Abascal y *sus muchachos*, creixent sense parar en intenció de vot, sense oblidar, però, els amics Koldo i Ábalos y el tema dels *pisos con chicas*, en una tradició d'ús privat de les institucions públiques que es podria remuntar a l'època de l'*hermanísimo* de l'Alfonso Guerra, o emmirallar-se en els negocis de la família Ayuso, o la contradicció (la no-contradicció, de fet) del diputat Errejón (replicat per Monedero) clamant que les denúncies falses per agressió sexual són un invent de la dreta, i havent-se de rebolcar en acabat en el seu propi vòmit.

Espanyolades.

El cas és que, bo i horroritzant-nos, sentim tan familiar aquesta gent, segueix sent tan present l'espanyolada, que en qualsevol moment podríem fins i tot arribar a ser indulgents. I que, segons sembla, la pell se'ns ha fet ja ultra-dura

És el que igualment aconseguix Santiago Segura (la memòria col·lectiva dels quaranta anys de dictadura pesaran un segle): Torrente és repugnant amb tanta coherència, és tan sòlid en la seva estultícia, és tan simpàtic en la seva xabacania, que per això mateix convida a perdonar.

Després d'aquestes consideracions, però, ens podríem preguntar si la condemna a Rubiales pel seu petó espontani d'alegria —precedit del toc de paquet (en presència de la reina espanyola!) el dia de la final femenina— no assenyala a la fi d'una època en l'espanyolada, i que cada vegada més *la España de los toros*, amb el seu espectacle de crueltat —que no suporta un *ósculo* (com tan contradictòriament s'anomena en la sentència condemnatòria; un *ósculo* és un petó de respecte)— s'acosta a la fredor de Suècia.

Quina altra reacció més prototípicament hispana, quant a les formes, es podria esperar d'un home presidint la Real Federación Española de Fútbol (22 persones en un camp d'esports, guarnides amb calçotets i samarretes, empaitant una bola de cuir inflat, i competint com nens, mentre 100.000 espectadors xisclen enardits), si sentia *los colores*, sinó una reacció infantil de *sana alegría campechana* com ho va ser la seva?

Però, ai las, quant a continguts, hi ha una única esfera, a Espanya més que enlloc del món, respecte de la qual s'ha de guardar circumspècció: les dones. Amb tanta vehemència que el petó —visca l'espanyolada!—, era susceptible del retret fiscal d'un any de presó i 50.000€ d'indemnització

per a la Hermoso (visca l'espanyolada elevada al cub!)

I això no fa gràcia: ja no podem ser mai més amb ells i amb elles tan indulgents com ho seriem amb el cosí subnormal o amb la veineta cleptòmana.

Eren tan primaris; tan espontanis, els Torrentes!

Però ara, en canvi, tot passa pel jutjat: mireu les maneres pretensioses i gairebé decimonònicogalants del Marchena, durant el judici del Procés, abans de la garrotada inefable, o després, en la libèrrima reinterpretació de la Llei d'amnistia per a inventar-se el concepte de guany el líptic...

Potser els catalans, tan discrets, tan reservats, calculadors, tan secundaris —trossejant els contractes públics per adjudicar-los a l'amic, o guardant a Andorra les deixes dels avis Florencis, respectant sempre les formes capellanesques de Junqueras, sempre amb discreció, tan d'una altra manera malparits—, potser els catalans, deia, van confiar massa en l'espanyolada, i van creure que la catxa de fer figurar com que feien un referèndum acabaria en acció política directa de Rajoy —i que, muntant un bon sopar amb els de Madrid, i explicant que mai no va anar de debò, es podria acabar tot amb algun altre “peix al cove”.

Però també a Espanya ha acabat penetrant el gèlid Kafka, i sentint-nos Josef K., i preguntant-nos sempre pel nostre crim, potser ja no podem seguir sent indulgents amb en Torrente, perquè, com ja s'està veient, també entre ells, tot ha passat a estar mediatitzat per un jutjat.

Els dos gegants d'en Goya, bastonejant-se, els peus enfonsats en fang fins els genolls, on cada bastonada és una querella criminal contra algun familiar de l'altre —res personal, només són negocis—, i on l'única resistència és un *cameo* de tres minuts de Puigdemont per l'Arc de Triomf de Barcelona —sempre astorant-nos amb les seves *jugades mestres* de prestidigitació avançada, a la recerca d'algun vot per emportar-se a la boca.

És profètica la visió de Santiago Segura? Dona raó de l'interès turístic que desperten les *bailaoras* de trencadís que llueix cada botiga de souvenirs de la Rambla, i de com s'està venent

Espanya a l'estrangeram a bocins? —tercera fase, ja definitiva, de la *destrucció del imperio*— És pot considerar Torrente un punt de partença per a un estudi antropològic? I Rubiales, i el marit de la Ayuso i la dona de Sánchez com un punt i final?

Si més no, en qualsevol cas, veient la pel·li, i comentant-la, ens afartarem de riure.

Garantit.